

Haarlem

Bijlage 1. Stand van zaken overheidsparticipatie

Datum 17 oktober 2017

Inleiding

Sinds ander half jaar werkt de ambtelijke organisatie met het principe van Bestuur op Maat. Complexe vragen van bewoners, ondernemers of andere initiatiefnemers worden vanuit verschillende beleidsterreinen snel en op hoofdlijnen besproken en van een positieve of negatieve richting voorzien, en bestuurlijk afgestemd. Negatief betekent: dit initiatief is niet kansrijk, nog niet goed doordacht of sluit niet aan bij de doelstellingen van de gemeente Haarlem. Bij een positieve richting geven we aan dat we met de initiatiefnemer een traject in gaan om te kijken hoe of onder welke voorwaarden het initiatief mogelijk te maken is.

De afgelopen jaren zijn er vele grote en kleine initiatieven de revue gepasseerd. Van bloemen op de nieuwe brug tot een zomerprogrammering op het DAK van de parkeergarage van winkelcentrum Schalkwijk, tot het initiatief Spaargas waar de wijk zelf de ambitie heeft aardgas vrij te worden. De nieuwe gemeentelijke rol betekent dat de gemeente nadrukkelijk niet het initiatief over neemt. Maar faciliteert, door kennis en netwerk aan te bieden en waar mogelijk door middelen aan te bieden die nodig zijn om net dat extra zetje in de rug te krijgen. Via het programma Duurzame Stedelijke Vernieuwing en bijvoorbeeld de startsubsidies voor innovatieve sociale initiatieven zijn een groot aantal initiatieven op weg geholpen in de startfase. Door niet te kijken wat er niet kan, maar vooral naar wat er wel kan binnen bestaand beleid. En door één contactpersoon binnen de ambtelijke organisatie aan te wijzen.

Soms is deze samenwerking eenvoudig, maar vaak ook is het voor zowel initiatiefnemer als gemeente zoeken naar deze nieuwe manier van samenwerken. Hierin hebben we met elkaar; initiatiefnemers, ambtelijke organisatie en bestuur een zoektocht te maken. Die zoektocht vindt niet alleen in Haarlem plaats maar in heel Nederland. En ook van die voorbeelden kunnen we leren.

Het komende jaar zetten we in op drie pijlers om deze nieuwe manier van werken verder vorm te geven:

1. Het versterken en verbinden van het netwerk van initiatieven in de stad

Initiatiefnemers geven aan behoefte te hebben aan een plek waar ze zich online kunnen presenteren. Daarnaast willen ze weten waar, waarom en wie ze in de gemeente en in de stad nodig hebben om hun idee of initiatief verder te brengen. Daarnaast komen veel vragen binnen over de inzet van gemeentelijke middelen om initiatiefnemers te faciliteren (geld, ruimte, promotie en ambtelijke capaciteit). Initiatiefnemers kunnen zowel bewoners als sociaal ondernemers zijn. Ook deze laatste leveren een bijdrage om de maatschappelijke doelstellingen van de stad te realiseren.

Acties:

- opzetten online initiatieven platform;
- aanbieden crowdfunding en crowdsourcing basis cursus en verdiepingscursus;
- Initiatievencafé 's waar initiatiefnemers zich kunnen presenteren , hun netwerk kunnen uitbreiden en waar gemeente en andere platforms in de stad hen kunnen adviseren en verder helpen.
- online toolkit bij initiatieven (op de gemeente website) met daarin: advies, financieringsmogelijkheden, regels, accommodaties zie www.haarlem.nl/initiatieven

2. Bestuurlijke ambitie

De raad heeft binnen verschillende beleidsterreinen ambities om ruimte te geven aan bewoners en andere betrokkenen om samen te werken aan de maatschappelijke doelstellingen van de stad. Zo wordt al jaren hecht samengewerkt met lokale initiatiefnemers op het gebied van duurzaamheid. Door de jarenlange ervaring op dit terrein en de bestuurlijke ruimte loopt Haarlem ten opzichte van de rest van Nederland voor op het gebied van duurzame coöperaties. Ook binnen andere

beleidsterreinen spreekt de raad over meer ruimte voor initiatief. Zo is onlangs de informatienota Right to Challenge binnen de Wmo besproken in de commissie samenleving. Het idee is een werkgroep van initiatiefnemers, ambtenaren, partners en bestuur op basis van co-creatie vorm te geven aan de aanpak van het Right to Challenge en wat daar voor de verschillende partijen bij komt kijken. Daarnaast staat de raad de komende jaren aan het stuur om ruimte te bepalen binnen de omgevingswet voor initiatiefnemers in de stad. De raad heeft ook op het gebied van veiligheid en gebiedsgericht werken aangegeven meer ruimte aan bewoners te willen geven. Vanuit het programma overheidsparticipatie wordt verbinding en samenhang gezocht binnen deze verschillende portefeuilles om duidelijke doelstellingen voor overheidsparticipatie te bevorderen.

Bij deze nieuwe wijze van samenwerken horen ook experimenten met nieuwe vormen van democratie. Naast de representatieve democratie wordt in het land en in Haarlem geëxperimenteerd met vormen van participatieve democratie. Denk aan de experimenten die lopen met loting, zoals bij de bomen in Schalkwijk en op gebied van veiligheid en handhaving over het veiligheidsgevoel van bewoners. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met challenges waarbij sociaal ondernemers wordt gevraagd innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen te vinden. Een voorbeeld van zo' n challenge is een oplossing voor de schuldenproblematiek van jongeren.

Acties:

- Verder uitwerken Right to Challenge
- Vervolgexperimenten bewonersparticipatie door loting
- Verder vorm geven participatie met de stad en door de stad aan de hand van de bestuurlijke ambitie (omgevingswet)
- Delen van ervaringen met andere gemeentes via Democratic Challenge van de VNG en het leernetwerk nieuwe stadmaken van Pakhuis de Zwijger.

3. De netwerkambtenaar

Van ambtenaren die kijken naar belemmeringen binnen het beleid naar ambtenaren die kijken naar mogelijkheden binnen het beleid. Het samenwerken met de stad en de transitie van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving vraagt nadrukkelijk om een samenwerkingsvorm waarbij de gemeente faciliteert. Daarvoor zijn ambtenaren nodig die op een andere manier werken. Niet bepalen, maar meedenken en meewerken in een netwerk. Zonder vooraf te weten waar het precies naartoe gaat. Dit lijkt haaks te staan op de bureaucratische en hiërarchische structuur, gedreven vanuit efficiency en doelmatigheid die de overheid van oudsher kenmerkt. Met ambtenaren die veel samen met de stad werken wordt geleerd door te doen. Met elkaar wordt aan een nieuw instrumentarium voor de netwerk ambtenaar gewerkt. Een instrumentarium dat ambtenaren in staat stelt kansen in de stad te herkennen en daar op een eenduidige wijze mee om te gaan: met lef, nieuwsgierigheid, eigenaarschap en voor Haarlem.

Acties:

- Bestuur op Maat verder vormgeven en leren van de casuïstiek.
- Opzet regionaal netwerk van overheidsparticipatie ambtenaren.
- Organisatie ontwikkeling naar netwerk structuur.

Resultaat

Het belangrijkste resultaat is dat Haarlemmers met initiatieven en ideeën voor Haarlem ruimte, voorwaarden en handvatten aangereikt krijgen om deze zelf te realiseren. Door hen te faciliteren met een aantal algemene middelen. Maar ook door duidelijker de bestuurlijke ambities voor samenwerking te formuleren. Uiteraard is dit geen programma dat in maart 2018 is gerealiseerd. Want kijken naar mogelijkheden binnen het beleid in plaats van de belemmeringen, daarbij wringt de schoen. Dilemma's als hoe zorgen we ervoor dat met maatwerk en ruimte nog wel de rechtmatigheid en rechtsgelijkheid van besluitvorming is geborgd? Hoe zorgen we ervoor dat kleinschaligheid en de menselijke maat in initiatieven nog worden afgewogen tegen efficiency en

doelmatigheid van inzet van schaarse publieke middelen? Waar ligt de grens tussen initiatief en ondersteuning van de gemeente en de zelfredzaamheid van het initiatief? Hoe zorgen we ervoor dat risico's afgedekt in regels en procedures ook ruimte kunnen bieden aan maatwerk, en iets anders kunnen? En wat doen we met de gebieden waar initiatief niet vanzelf van de grond komt? De eerlijke verdeling over de stad en de duurzaamheid van de initiatieven. Dat is een continu leerproces.

De kaders voor de daadwerkelijke ruimte zullen binnen de verschillende beleidsterreinen door de raad worden verkend en vastgelegd. De omgevingswet gaat hierin binnen het fysieke domein de kaders duidelijker aangeven. En binnen het Sociaal Domein de verdere doorontwikkeling na de decentralisaties.

Bijlage

Infographic activiteiten overheidsparticipatie